

2024-YILDA MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARI SONINI BASHORAT QILISH (JIZZAX VILOYATI MISOLIDA)

i.f.n., dots. Muxtarov Botir Abdusattarovich

O'zbekiston milliy universitetining Jizzax filiali

botir.muxtarov.1964@mail.ru

Annotatsiya: 2024-yilga borib Jizzax viloyatida maktabgacha ta'lim muassasa (MTM)lariga bolgan talab dolzarb bo'lganligidan ushbu tezis tayyorlandi.

Kalit so'zlar: 3 yoshgacha bolalar soni, MTMlarda bo'sh o'rinlar, to'g'ilish surati darajasi, bashorat qilish.

So'nggi paytlarda O'zbekiston aholisi tez sur'atlar bilan o'sib bormoqda. Aholining aksariyati ko'p farzandli turmush tarziga ega. Shuni hisobiga aholi soni ortib bormoqda. O'zbekistondagi oilalarda farzandlar soni 2-3 nafar. Ammo aholining o'sishi hamma mamlakatlarda ham kuzatilavermaydi. Ayrim rivojlangan mamlakatlarda aholi soni kamayib bormoqda. Ushbu hodisani tug'ilish sonining kamayishi bilan izohlash mumkin. Rivojlangan mamlakatlarda ishlab chiqarishda ishchi va xizmatchilar o'rniga mashina va robotlardan foydalaniladi. Ammo rivojlangan mamlakatlarda aholi soni kamaymadi, balki Afrika va Osiyo davlatlaridan kelgan muhojirlar hisobiga ko'paydi.

O'zbekiston Respublikasi ham rivojlanayotgan mamlakatlardan biri bo'lganligi sababli, aholining o'sish sur'ati ancha yuqoridir.

Jadval №1

№	Yillar	Jami aholi ming kishi	Shu jumladan		Aholini umumiy soniga nisbatan, foyzda	
			Shaxar	Qishloq	Shaxar	Qishloq
1	2013	1205	574,1	630,9	47.6	52.4
2	2014	1226,8	581,4	645,4	47.4	52.6
3	2015	1250,1	589,6	660,5	47.2	52.8
4	2016	1276,1	600,8	675,3	47,0	53,0
5	2017	1301,0	611,8	689,2	47,0	53,0
6	2018	1325	622,2	702,8	46,9	53,1
7	2019	1352,4	634,5	717,9	46,9	53,1
8	2020	1382,1	648,0	734,1	46,9	53,1
9	2021	1410,5	660,0	750,5	46,8	53,2
10	2022	1443,4	677,0	766.4	46,7	53,3

Jadval №2

№	Yillar	Jami aholi, ming kishi	Shu jumladan		Aholini umumiy soniga nisbatan foyzda	
			Мужчины	Женщины	Мужчины	Женщины
1	2009	1205	603,9	601,1	46	54
2	2010	1226,8	615,2	611.6	46	54

3	2011	1250,1	627,2	622.9	46	54
4	2012	1276,1	640,7	635.4	46	54
5	2013	1301,0	653,7	647,3	46	54
6	2014	1325	666,1	658,9	46	54
7	2015	1352,4	680,3	672,1	46	54
8	2016	1382,1	695,6	686,5	46	54
9	2017	1410,5	709,4	701,1	46	54
10	2018	1443,4	727,6	715,8	46	54

Jadval №3

Jizzax viloyati aholisining yosh tarkibi bo'yicha soni.

Yillar	umumiy soni	Shu jumladan		
		0-2	3-5	6-7
2020	240,2	96,9	90,7	52,6
2021	251,4	104,7	91	55,7
2022	265,3	113,0	92,1	60,2

3 – jadvaldan ko'rinib turibdiki, Jizzah viloyatida 2022 yilda maktabgacha ta'lim muassasalariga talab 152,3 ming o'ringa teng bol'gan. 2023 yilga kelib 60,2 ming nafar bola maktabga yuborilgan, Yuqoridagi ko'rsatkichlarni hisobga ilgan xolda 2023 yilda maktabgacha ta'lim muassasalariga talab 205.1 ming o'rinni tashkil qiladi.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun biz quyidagi usulni taklif qildik.

Avvalo, 2024 yilda maktabgacha ta'lim muassasalariga talabni aniqlash kerak:

$$H_m^k = O_m^k - T_m^k$$

Здесь:

H_m^k – m – MTMdagi k – guruxdagi bo'sh o'rinlar soniga talab;

O_m^k – 2024 yilda m – MTMdagi k – guruxdagi bo'sh o'rinlar soni;

T_m^k – 2024 yilda m – MTM dagi k – guruxga boruvchi bolalar soni.

Agar $H_m^k > 0$, yangi bolalar bog'chalarini qurusga zarurat bo'lmaydi.

Aks xolda $H_m^k < 0$ bo'lsa, yangi bolalar bog'chalarini qurish kerak bo'ladi.

Har qanday bino qurish uchun avvalo u loyihalashtiriladi. Loyiha binoning taxminiy narxini hisoblab chiqadi. Smeta qiymatining asosiy qismi qurilish materiallaridan iborat. Yangi MTMlar qurish uchun qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalar quvvatini oshirish zarur bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Мухтаров Б. А. Оптимальное распределение объемов строительно-монтажных работ //Молодой ученый. – 2018. – №. 22. – С. 427-431.
2. Мухтаров Б. А. Имитационная система прогнозирования факторов в легкой промышленности //Молодой ученый. – 2017. – №. 40. – С. 122-124.
3. Мухтаров Б. А., Ортиков Ё. Ю. Культурное и экономическое развитие туризма в Узбекистане //Молодой ученый. – 2016. – №. 14. – С. 375-378.
4. Muxtarov B., Murotjonova M. O'zbekiston respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub 'ektlarining rivojlanishi //Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar. – 2022. – Т. 1. – №. 1. – С. 581-584.
5. Мухтаров Б. А., Джамалов У. И. ПРОГНОЗИРОВАНИЕ КОЛИЧЕСТВО ШКОЛ НА 2022 ГОД ДЛЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ //Устойчивое развитие науки и образования. – 2020. – №. 8. – С. 6-11.
6. Abdusattarovich M. B. CALCULATING ECONOMIC EFFICIENCY IN THE DIGITAL ECONOMY IN UZBEKISTAN //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 10. – С. 1189-1194.
7. Muxtarov B. Ozbekiston respublikasida axoli daromadlarini osish dinamikasi //Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar. – 2022. – Т. 1. – №. 1. – С. 579-581.
8. Mukhtarov B. A. et al. Manifestation of Corruption in Society //Zien Journal of Social Sciences and Humanities. – 2022. – Т. 14. – С. 156-166.
9. Muxtarov B. ANALYSIS OF THE DYNAMICS OF POPULATION INCOME GROWTH IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – Т. 1. – №. 11. – С. 30-39.
10. Abdusattarovich M. B. et al. RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – С. 117-119.
11. Muxtorov Botir, & Xayrullayev Nodirbek. (2023). QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING AHOLI DAROMADLARIGA TA'SIRI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 253–257. Retrieved from <https://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/584>
12. Muxtorov Botir. (2023). RAQAMLI IQTISODIYOTGA O'TISH DAVRIDA YUZAGA KELAYOTGAN MUAMMOLAR. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 257–260. Retrieved from <https://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/585>
13. Botir Mukhtarov, & Murodjon Ermatov. (2023). METHODS OF EFFECTIVE HUMAN RESOURCE MANAGEMENT. *International Journal Of Management And Economics Fundamental*, 3(05), 76–80. <https://doi.org/10.37547/ijmef/Volume03Issue05-10>